

РЕЦЕНЗІЯ

на збірник наукових праць «*Неперервна професійна освіта*»
за ред. Н. Ничкало, А. Солака

Рецензоване видання містить статті науковців провідних установ України і Польщі (Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих Національної академії педагогічних наук України, Академії спеціальної педагогіки ім. Марії Гжегожевської у Варшаві).

Структура книги відображає широке коло проблем професійної освіти. Зупинимося більш детально на окремих міркуваннях авторів.

Вступ до книги написали всесвітньо відомі науковці у галузях педагогіки і психології Нелля Григорівна Ничкало й Адам Солак. Автори зазначають, що поява книги є результатом плідного українсько-польського співробітництва. Погоджуємося з думкою, що міжнародний педагогічний дискурс повинен продовжуватися на сторінках спільного журналу, роль якого журналу для становлення професійної освіти в умовах глобалізації важко переоцінити.

Викликає інтерес зміст кожної частини збірника. Окремі статті визначають концептуальні засади сучасної освіти. Наприклад:

Частина I. Філософсько-соціологічні аспекти розвитку педагогіки

Важливим внеском у розвиток сучасної парадигми освіти є стаття В. Г. Кременя «Філософія освіти в синергії сучасного буття». Автор бачить призначення освіти не в інформаційному насиченні, а в розвитку особистості. Проблема суспільства полягає в кризі духовної культури. Привертає увагу одна з останніх статей І. А. Зязюна, де науковець ставить перед сучасною освітою питання про особливості діалогу психології та педагогіки як двох наук про людину. Проблему гуманізму педагогічної праці у площині аксіології докладно розкриває у своїй статті Вальдемар Фурманек.

Частина II. Педагогічно-психологічний контекст освіти

Науково обґрунтованими й інформативними є статті: Е. Помиткіна (про мотивацію професіонала з високим духовним потенціалом), Г. Лактіонові (про нові форми взаємодії навчального закладу і родини), Г. Васяновича (про проблеми соціальної педагогіки в умовах глобалізації). На тактовність у спілкуванні між викладачами і студентами, взаємну коректність звернув увагу Я. М. Михальський (Варшава).

Частина III. Професійна діяльність вчителя

Частина про професійну діяльність педагога представлена статтями українських науковців, які присвячені різним проблемам: пріоритету загальнолюдських цінностей в освіті; саморозвитку особистості вчителя; виразності мовлення вчителя (наприклад, властивостям голосу); аналізу сфери почуттів психолога і педагога; сучасним тенденціям розвитку мистецької освіти в Україні; проблемі професійного відбору педагогів тощо. У цій частині важливою, на нашу думку, є стаття О. Семеног про красу учительської праці в дослідженнях українських і польських науковців. Автор проаналізувала велику джерельну базу – праці відомих педагогів.

Частина IV. Глобалізація, ринок праці, професійна освіта

Проблема глобалізації, підготовки професійного вчителя до конкуренції на ринку праці має багато аспектів, які намагалися висвітлити науковці у своїх розвідках. Центральне місце в розділі посідає стаття Н. Ничкало, де автор пише про особливості розвитку української професійної освіти, акцентуючи увагу на досвіді та суперечностях,

окреслює перспективи. У статті визначено основні наукові підходи до стабілізації і подальшого розвитку професійної освіти, схарактеризовано законодавчу базу. Автор приділяє увагу модернізації структури національної системи освіти. Цілком погоджуємося з твердженням науковця, що необхідно формувати особистість педагога нового зразка, який міг би безперервно навчатися та мав би гарні людські якості. Діяльність такого вчителя сприяла б перетворенню України на розвинену європейську державу. На думку польського вченого Р. Пивоварського, професійний розвиток учителя відбувається завдяки участі в міжнародних програмах, проте необхідна підтримка таких програм із боку держави. Польська дослідниця М. Пекарська привертає увагу до процесу діагностики професійної компетентності педагога та його професійної придатності. Логічним завершенням цієї частини збірника є стаття А. Соляка про значення міжособистісної комунікації на робочому місці у професійному становленні педагога.

Частина V. Освіта дорослих

Ця частина невелика за обсягом, але важлива у змісті книги, оскільки присвячена особливостям освіти дорослих. Л. Лук'янова досліджує тенденції і шляхи вдосконалення освіти дорослих, а також дає повну характеристику цього поняття. І. Регейло здійснює ретроспективний аналіз підготовки аспірантів в Україні у 1957–1991 роках, ілюструючи свої висновки великим фактичним матеріалом. Стаття буде цікавою для дослідників у галузі історії педагогіки. Проблеми професійного навчання на виробництві присвячено статтю О. Аніщенко.

Частина VI. Традиційні і сучасні контексти освіти дорослих в окремих країнах

Ця частина збірника не менш важлива за попередні: вона безпосередньо пов'язана з професійним розвитком українських учителів шляхом ознайомлення з досвідом роботи педагогів в інших країнах. В умовах глобалізації зростає інтерес учителів до міжкультурних контактів, до зарубіжних проектів в освіті. Збереження традицій і врахування інновацій забезпечують професійний розвиток сучасного фахівця. Безперечно, запропоновані змістовні статті є корисними для українських науковців та вчителів, зокрема про вплив закордонних стажувань на професійний розвиток (Н. Авшенюк), про порівняння системи підготовки вчителів у Великій Британії, Канаді, США (О. Огієнко), про корпоративну культуру в університетах Великої Британії (Н. Бідюк), про роль сім'ї в соціалізації дитини з особливими потребами та підтримку державних інституцій (Д. Желіговська-Урбан, Б. Гржіб).

Таким чином, вважаємо, що збірник наукових праць є важливим внеском у розвиток освіти в Україні та Польщі. Статті можуть зацікавити дослідників із багатьох галузей педагогіки, психології, соціології та інших наук, а також учителів-практиків.

Професор Катерина Климова